

Podpůrné stanovisko Terapeutické linky Sluchátko k návrhu novely občanského práva v oblasti rozvodů

Terapeutická linka Sluchátko přináší do diskuse o novelách občanského práva unikátní a bezprostřední vhled z mnohaleté každodenní terapeutické praxe. Jako organizace poskytující psychoterapii po telefonu jsme v kontaktu s osobami staršími 16 let, které procházejí náročnými životními situacemi, včetně komplikovaných rodinných rozpadů, rozvodů a vysoce konfliktních rozchodů.

Naše stanovisko nevychází z teorie či přesvědčení, ale z příběhů, které s námi klienti sdílejí. Díky této praxi reflektujeme negativní dopady současného právního nastavení na psychiku účastníků rozvodových řízení, což nás vede k tomu, abychom se k problematice jasně vyjádřili. Mluvíme za lidi z terapeutické praxe, kteří denně sanují psychické následky systémových rozhodnutí.

Plně podporujeme, aby navrhovaná novela zakotvila do zákona posílení práva dítěte na **bezpečí** (jak fyzické, tak psychické). V každodenní praxi se setkáváme s tím, jaké destruktivní dopady má současná opatrovnická agenda, kdy je nad bezpečí dítěte kladeno právo rodičů na kontakt s ním. Přitom k tomu dochází i v situacích, kdy je takové jednání pro dítě emočně devastující, traumatizující nebo pro něj dané prostředí není bezpečné.

Dále vítáme, že novela zachycuje nutnost **individuálního posouzení** každého jednoho případu. Nelze totiž vycházet z jakékoli obecné presumpce, ale je nezbytné vyhodnocovat každou situaci v její jedinečnosti. Pro takové posuzování považujeme za vhodné, aby byly v zákoně zachyceny vybrané aspekty, které zakládají důvod pro omezení či v krajních případech zbavení rodičovské odpovědnosti.

Z praxe dále vyplývá naléhavá potřeba, aby soudy při posuzování rodinných situací nahlížely na dítě jako na **vnímavého jedince**, na kterého silně dopadá i takové jednání, jež nesměřuje přímo proti němu. Dosud jsme se ze strany soudů a orgánů sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD) bohužel opakovaně setkávali s argumentací, že násilí mezi rodiči nemá na dítě přímý vliv, případně že jiné násilné či sociálně závadné jednání rodiče mimo rodinu nijak neovlivňuje jeho rodičovské kompetence. Na schopnost vychovávat dítě bylo nahlíženo jako na izolovanou vlastnost, kterou je třeba oddělit od ostatních projevů chování dané osoby, neboť se argumentovalo tím, že „rodič má na dítě právo“.

Děti jsou však senzitivní. I patologické jednání, které apriori není směřováno přímo vůči nim, velmi citlivě vnímají a internalizují. Takové chování navíc může poukazovat na snížené rodičovské kompetence a vyústit v nevhodné a nebezpečné prostředí, což je v přímém rozporu s **nejlepším zájmem dítěte**.

S ohledem na případy, které naši klienti v rámci psychoterapií pravidelně otevírají, doporučujeme, aby byly v novele alespoň demonstrativně ukotveny oblasti a typy chování, které musí soudy v rámci rozhodování o rodičovských kompetencích a zájmu dítěte povinně zohlednit (např. úmyslné násilné trestné činy, závislostní chování aj.). Vnímáme přitom nutnost vhodné a precizní legislativní textace, která nebude mít čistě **kazuistickou povahu**.

K výše uvedenému je nezbytné doplnit, že soudy by měly při svém rozhodování zohledňovat širší **kontext** rodinného fungování a jeho **historii**. V rámci naší praxe se opakovaně setkáváme s případy, kdy je závažnost či nebezpečnost rodinné situace ze strany orgánů bagatelizována s argumentem, že záležitost nebyla v minulosti oficiálně řešena Policií ČR nebo OSPOD. Tento formalistický přístup však zcela pomíjí realitu domácího násilí či manipulace, které často zůstávají dlouho skryté. Jsme přesvědčeni, že komplexní pohled a zohlednění dlouhodobého vývoje rodinné dynamiky jsou klíčovým předpokladem pro skutečné naplnění nejlepšího zájmu dítěte.

Podporujeme, aby v zákoně bylo výslovně vyjádřeno, že domácí nebo sexualizované násilí jsou aspekty natolik závažné, že musí být dotčenými orgány prioritně vyhodnoceny a brány na zřetel. S případy domácího násilí a jeho dopady do opatrovnických řízení se na nás klienti obracejí často. Současně však máme zkušenost i s klienty, kteří byli druhým rodičem falešně obviněni, což má pro dítě také zásadní negativní dopady. V případech domácího násilí, ale i při instrumentálním falešném obvinění mezi rodiči hrozí vysoké riziko rozvinutí syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte (CAN syndrom).

Závěrem jsme si vědomi toho, že samotná legislativní novelizace bez dalších kroků není samospásná. Pokud se do zákona propíše výše popsané aspekty, je nezbytné, aby byly dotčené orgány (soudy, OSPOD) masivně podpořeny také metodologicky, edukačně a personálně.

V Praze dne 3. 7. 2026

Mgr. Ing. Kateřina Novotná
ředitelka Terapeutické linky Sluchátko, z.ú.